

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; „ „ 4.50
za četrt leta 1.50; „ „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnistvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Torrente št. 12. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 7 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javna zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnistvo v ulici Torrente 12. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasiloslovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

O starih pravicah barkovljanskih.

Iz Barkovelj.

Po dolgi hudi zimi povrnola se je preljudba vesela pomlad in podarila, kakor je njena navada, naši mili deželi novo zeleno in cvetočo odejo. Prekrasna je zdaj naša mila domovina in človek bi od veselja zavriskal nad tem rajskim svetom, ko ga ne bi težilo toliko grenkosti, ki ga vedno spominjajo, da ta zemeljski raj je vender le dolina solz in trpljenja.

Naše delalno ljudstvo hiti na delo vsak po svojem pravilu, nekateri po suhem, drugi po morji, da si zasluže vsakdanji kruh. Naša zemlja je sicer rodovitna, ali premajhna, da bi nas mogla vse preživiti; treba nam je si iskati drugod služka. Kakor davno uže naši očetje, ukvarjamo se tudi mi z ribarstvom in posebno v zadnjih letih, ko so začeli zmanjkovati dohodki, poprijeli so se naši Barkovljani z veliko marljivostjo ribarstva in skoraj večina naših mož udalo se je temu rokodelstvu in v ta namen porabilo tudi precej veliko kapitala. Tudi letos so naši ribiči z velikim upanjem pričeli ribji lov, ali kaže do zdaj malo dobička, in bojimo se, da naš trud bode slabo poplačan. Kaj je temu krivo, je težko razsoditi. Kakor smo slišali in brali, ustanovilo se je v Trstu društvo, ki ima skrbeti za korist in napredek ribarstva, za polajšanje pretežavnega dela ribičev in dosti drugih pravilnih stvari, kar je prav hvalevredno za tiste gospode, ki se v ta namen trudijo in tudi vlada bode to društvo podpirala. Mi Barkovljani bi se morali tudi veseliti, da se gospodje meščani in vlada za ribarstvo potegujejo. Ali žalibog veseli se ne tega nobeden od nas, ker preveč smo uže grenkega poskusili, da bi mogli še kaj upanja imeti do izboljšanja naših žalostnih razmer; dobro vemo, da kar se novega pri nas uvede, je vedno nam ubogim okoličnikom le v škodo in nadlego. Kaj hočemo od takega društva pričakovati, ko smo ravno pred kratkim časom poskusili, kako naš magistrat za nas barkovljanske ribiče dobro skrbi, ko je ukazal, da ne smejo več svojih mrež sušiti in spravljati na našem bregu. To je bila zopet nova, huda

zaušnica, s katero so hoteli gospodje na magistratu pokazati svojo ljubezen proti nam Barkovljanom. Slišali smo odgovor na interpelacijo gospoda Nabergoja. Odgovorilo se mu je: „Prostor je namenjen za sprehajališče, zatorej ribiči se morajo umakniti, — naj si sušijo svoje mreže, kjer jim je ljubo, samo tukaj na komunskem prostoru ne“. Stakimi besedami se je hotelo opravičiti krivično zapoved magistrata proti našim ribičem. Ta odgovor bil je le prazen ničev izgovor. Naj bi se bilo rajši povedalo: mi hočemo tako in biti mora tako, kakor je naša volja. Tedaj naši ubogi ribiči, ki se noč in dan trudijo, da sebe in svoje uboge družine preživijo, da ne trpijo lakote, ki se vedno z velikimi težavami in v nevarnosti za svoje ladje, mreže in tudi za svoje življenje borijo z morjem, z nevihtami v mrazu in vročini in kateri mestnemu ljudstvu toliko potrebnega življa preskrbijo, ti ribiči se morajo umakniti s svojimi mrežami zaradi par mestnih sprehajalcev, ki ne vedo, kako bi svoj dolgi čas potratili.

Gospodje! je li to Vaš patriotizem, vaše človekoljubje, Vaša ljubezen za blagor in napredek naše dežele in Vaše prizadevanje za izboljšanje prežalostnega stanja trpečega ljudstva? Vprašam pa samo to le: Ali si je kdaj kdo od meščanov, ki se po našem bregu sprehajajo, spodtikal ob mreže, ki so se sušile in ali so bile komu na poti? Gotovo ne, — če ni bil kateri naš nasprotnik, katerega vse v oči bode, kar našemu ljudstvu koristi. In imajo morda ti sprehajalci večjo pravico do naših bregov, kakor naši tukaj od davnih časov bivajoči ribiči? Od nekdanj uže, ko od rodovine vseh teh gospodov, ki zdaj v Trstu vladajo, ni bilo še znamenja v Trstu, so naši Martelanci, Starci, Pertoti, Matjašiči in drugi tukaj ribe lovili, svoje mreže sušili in popravljali in meščani so se z njimi veselili, ko so jim pripeljevali polne ladje lepih rib.

Barkovljanske, kontovelske in kriške ribiče so vsi ljubili, spoštovali in podpirali. Tista gospoda, naša stara domača, ki je z nami v bratovski ljubezni živela in nam pomagala v vseh naših stiskah in nadlogah, ne bi nikoli dopustila, da bi se nas s takimi sitnostmi in krivicami nadlegovalo. Zdaj pa razven gospoda Nabergoja in drugih okoliških poslancev se ni v mestnem

zboru nobenega našlo, da bi svojo besedo v našo obrambo povzdignol.

Komu pa se moramo zahvaliti, da imamo v Barkoli tako lepo pristanišče (porto) in velik prostor pred njim, da so se sezidala enaka pristanišča v Čedadu in pod Križem? Povejte nam gospodje v municipiji in na magistratu? Vam izvestno ne; da bi na Vas čakali, vsega tega ne bi imeli. Dobro znamo pa vsi, kako so se Barkovljanski, Kontoveljški in Kriški ribiči in savornanti prizadevali in prosili, da jim je c. kr. vlada to pristanišče sezidala, ker je spoznala živo potrebo in ker je hotela posebno naše ribiče podpirati in domače ribarstvo povzdignoti in njih ladje pred nevarnostjo obvarovati.

Vsak Kontovelec in Križan dobro zna, da ne bi imeli v Čedadu pristanišča, ako ne bi gospod Nabergoj njih prošnjo tukaj pri vladi in na Dunaji tako dolgo preporočal, dokler ni bila uslišana.

Velikega prostora pred barkovljanskim pristaniščem ne bi bilo, ko ne bi c. kr. vlada določila, da se je pristanišče bolj od kraja zdati zavolj plitve vode. — Zdaj pa nam hočejo ti gospodje naše svete pravice do teh krajev kratiti, podijo nas od tega našega obrežja, na katerem smo toliko stoletij mirno svoje posle opravljali in si svoj grenek kruh z trudopolnim delom služili in zakaj? Zato, da smejo šopirati se na teh naših rojstnih tleh ljudje, ki še našega kraja ne poznajo. Človek bi moral biti brez občutkov, da bi mogel to z mirnim srcem pretrpeti. Je li bilo treba s tem novim ukazom naše ljudstvo vznemirjati in dražiti? Ali nimamo prenašati zadosti težkih nadlog in grenkih krivic, s katerimi se hoče zatreti vse kar je bilo domačega in so ravna z nami na naši rojstni zemlji, kakor da bi bili tuji pod tujim gospodstvom. Mi dobro znamo, od kod izhaja ta novi udarec. Magistratnim gospodom še znano ni bilo, kje naši ribiči svoje mreže sušijo in popravljajo in malo mar jim je bilo za tisto sprehajališče na našem bregu. Ali naš capovilla, ta človek, ki je prišel v naš kraj kakor šiba božja v našo pokoro; njemu se je zdela lepa priložnost pokazati našim ljudem svojo mogočnost in na magistratu ga radi poslušajo.

Pa obrnimo se na drugo stran. Kako lepa je lega barkovljanske cerkve v sredi

vasi, na morskem bregu. Z daljnega morja oziral se je barkovljanski in tuji mornar na bele zidove tega božjega hrama; kako prekrasen razgled smo uživali s prostora pred cerkvijo, razgled ki je poveličeval svetost tega kraja, na katerem smo se zbirali po božji službi in se med prijatelji pozdravljali, kjer smo nekdanj poslušali naše domače župane, ki so nam po starodavni šegi v premilem domačem jeziku oznanjevali nove postave. Ko je do sedaj naše pobožno ljudstvo po končanem svetem opravilu stopalo iz svete veže, polno svetih mislij in tolažbe, razveseljevalo se je njegovo oko nad neizmerno planjavo sinjega morja, ki spomina na večnost in povzdiguje srce proti stvarniku sveta. Zdaj pa so nam zaprli ta veličastni razgled s sivimi zidovi novega kopališča, ki nas spomina le na človeško sebičnost in nečimurnost. Med pobožno petje v cerkvi zbranih umešalo se bode vpitje in smejanje kopačevskega se ljudstva. Koga ne bi to v srce bolelo? Teško se najde kateri človek, ki gre mimo, da ne bi obžaloval, da se je lepota tega kraja tako grdo pokvarila. Slišal sem marsikaterega gospoda iz mesta, ki se je čudil, da je bilo mogoče, da se je to zidanje na najlepšem prostoru dovolilo. Reklo se nam bode: ali ni to za Vas sreča? koliko dobička je za Barkovlje! Da, res dobiček je velik, pa ne za nas, ampak za druge. To dobro vemo, da tovarne in enaki zavodi so prinesli v vasi le uboštvo in nesrečo za kmetsko in delalsko ljudstvo, enako se bode zgodilo tukaj pri nas. In tako nam odpada kos za kosom našega kraja in mi se moramo pohlevno umikati tujim ljudem in mirno gledati, kako nam oni gospodarijo, naše svete pravice kratijo in prejemanj moramo od njih, kar se jim zljubi nam privoliti.

Vsega tega pa smo si sami krivi; tako se godi ljudstvu, ki zaspano živi v nevednosti in zanemarja svoje najsvetejše pravice, ki ne čuti ljubezni do svoje rojstne zemlje in do svojega brata, ki hrepeni le po vsakdanjem dobičku. Mnogo še bi imel omeniti o naših prežalostnih barkovljanskih zadevah, ali za danes je bolje, da končam.

PODLISTEK.

Pikova dama.

Ruski spisal A. S. Puškin, prevél I. H.

III.

(Dalje).

— Ne more biti, rekla je Lizaveta Ivanovna; ustrašila se je i nagle prošnje, in sredstva, ki ga je uporabil Herman. To res ni name pisano.

In raztrgala je pismo na drobne koščke. — Ako pismo ni na vas, zakaj ste je pa raztrgali? rekla je mamzélj: jaz bi je vrnila onemu, ki je je poslal.

— Prosim vas lepo, duška! dejala je Lizaveta Ivanovna, — in rdečica jo je polila zaradi te opazke: — za naprej ne nosite k meni nikakih listov. A onemu, ki vas je poslal, recite, da naj se sramuje.

A Herman se ni oplasil. Lizaveta Ivanovna prejela je vsak dan pisma od njega sedaj tem, sedaj drugim načinom. Pa ta niso bila prevedena iz nemščine. Herman jih je pisal navdušen od strasti, in govoril jezikom, njemu lastnim; v njih sta se izražala i neupogibnost njegovih želj in neréd svobodne domišljije. Lizaveta Ivanovna pa tudi uže ni mislila vračati jih: naslajala se je z njimi, začela odgovarjati in njeni listi so postajali čedalje daljši in nežnejši. Konečno vrgla mu

je skozi okno to-le pismo: „Danes je bal pri ***skem poslanci. Grofinja bode tam. Mi ostanemo do dveh. Tu imate priliko, da me vidite na samem. Kakor hitro se grofinja odpelje, razidejo se njeni ljudje najbrž; v veži ostane Švicar, no tudi on navadno odide v svojo sobico. Pridite o polnocoči. Pojdite naravnost po stopnicah. Ako koga najdete v prednji sobi, vprašajte ga, je li grofinja doma. Poreče se vam: „ne!“ in potem seveda ni nič, morali se bode vrnoti. No najbrž ne srečate nikogar. Deklice so vse v svoji sobi. Iz prednje sobe pojdite na levo, idite kar naravnost do grofinjine spalnje. V spalnji za špansko steno zagledate dvoje majhnih dverij: z desne v kabinet, kamor grofinja nikdar ne hodi; z leve v koridor, in tam so ozke vite stopnice; one vedó v mojo sobo“.

Herman tresel se je kakor tiger, čakaje naznačenega časa. Ob desetih zvečer je uže stal pred hišo grofinje. Vreme bilo je strašno: veter je tulil, mokri sneg padal je kakor cunjé, svetilnice svetile so se medlo; ulice bile so prazne. Izredka vlek se je kak voznik se suho kljuso svojo, gledaje za kakim zapoznelim pasazirjem. Herman stal je v sami uniformi, ne čute ni vetra, ni snega. Konečno pripravili so grofinjino kareto. Herman je videl, kako so sluge prinesli na rokah upogneno staro, zavito v sobolji kožuh, in kako je za njo v lehkem plašči, se sve-

žimi cveticami ukrašeno glavo prihitela nje gojenka. Vratca so se zaprla. Karetja je težko šla po mehkm snegu. Švicar zaprl je vrata. Okna so potemnela. Herman je začel hoditi okolo oprazne hiše; šel k svetilnici, pogledal je na uro: bilo je dvajset minut pred polnocočo. Ostal je pod svetilnico gledaje na urni kazalec in čakaje ostalih minut. Ravno o polu noči stopil je Herman na grofinjino krilce in šel v jarko razsvetljeno vežo. Švicarja ni bilo. Herman stekel je po stopnicah, odprl vrata v prednjo sobo in zagledal slugo, spečega v starinskem, zamazanem naslonjači. Z lehkim in trdim korakom šel je Herman mimo njega. Dvorana in gostina soba bili ste temni. Svetilnica ju je slabo osvetljevala iz prednje sobe. Herman ustopil je v spalnjo. Pred sveto skrinjico, ki je bila napolnjena s starinskimi podobami, gorela je zlata svetilnica. S starim suknom prevlečeni naslonjači in divani z obdrgneno pozlačeno stali so v žalobni simetriji okolo sten, obitih s kitajskimi tapeti. Na steni visela sta dva portreta, ki ju je slikala v Parizu M-me Lebrun. Eden izobrazal je možkega štiridesetih let, rdečega in polnega, v svetlozeleni monturi in s zvezdo; drugi — mlado krasotico z orlovim nosom in z rožo v pudranih laséh. Po vseh oglih bili so pastirčki iz porcelana, mizna ura, delo slavnega Leroy, škatljice, ruletki, hladilnice ali pihalnice in razne damske igrače, iznajdene

koncem minolega stoletja z Montgolfierovo kroglo in Mesmerovim magnetizmom vred. Herman šel je za špansko steno. Za njo stala je majhna železna postelja; na desni bila so vratca, vedoča v kabinet; na levi druga — v koridor. Herman jih je odprl, zapazil ozke, vite stopnice, ki so vedle v sobico bedne gojenke. . . . A on se je vrnil in šel v temni kabinet.

Čas je šel počasi. Vse je bilo tiho. V gostini sobi odbilo je dvanajst; po vseh sobah odzvonkljale so ure ena za drugo polnocoči in zopet je vse umolknilo. Herman stal je naslanjaje se na mrzlo peč. Bil je miren; srce bilo mu je ravnomerno, kakor človeku, ki se je odločil na kaj nevarnega, no neobhodno potrebnega. Ura odbila je eno in dve po polnocoči in kar na enkrat je zaslišal daljni ropot karete. Nehote začel se je vznemirjati. Karetja se je pripeljala in ustavila. Zaslišal je ropot, ko je sluga spustil karetino podnožko. V hiši postalo je živo. Ljudje so tekali, razlegali so se glasovi in hiša se je razsvetila. V spalnjo prihitela so tri stare služanke in grofinja, jedva živa, ustopila je in spustila se v voltaireov naslonjač. Herman gledal je skozi razpoklino. Lizaveta Ivanovna šla je mimo njega. Herman čul je nje hitre korake po njenih stopnicah. V srei njegovem odmevalo je nekaj podobnega grizenju svesti in zopet umolknilo. On je ravno kakor okamenel.

(Dalje prih.)

Govor državnega poslanca profesorja Fr. Šuklje-ja.

(V seji državnega zbora dne 19. aprila t. l. v generalni debati o budgetu. Po stenografskem zapisniku).

(Dalje.)

Računske zaključke imamo še le do 1886, tedaj se more za 1887. in 1888. leto gledati le na proračune; ker se je pa pokazalo, da je uspeh bil vedno ugodnejši nego proračuni, ker je to moralo biti tudi 1887. leta, ker bi sicer finančni minister ne mogel seči po blagajničnih zaostankih, je to stvar, ki upliva le neugodno zame na proračun.

Opomniti pa še moram, da za 1887. leto nisem računal primanjkljaja 27 milijonov, kakor ga kaže finančni zakon, temveč ozirajoč se na vse kredite za oboroževanje 67 milijonov.

Na ta način dobim skupni primanjkljaj 219 milijonov 746.216 gld., zatorej letni primanjkljaj 24 milijonov 410.000 gld., torej vidimo pomanjšanje letnega deficita za celih 9 milijonov, kar je vsekako nekoboljšanje.

To zboljšanje je tem pomenljivejše, ker se je doseglo, ne da bi bili mogli finančno okoristiti se dobe gospodarskega razcveta, če tudi smo mi prevzeli precejšen del bosenske okupacije, če tudi smo velik del teh primanjkljajev izdali za produktivne naprave, za železniške investicije — jaz ne vem, če gospod poslanec dr. Gregr tudi te prišteva k sterilnim izdatkom, o katerih je govoril — če tudi nadalje preteči evropski položaj sili, da izredno napremo davčne sile, in napravljamo stroške, in če tudi se oni zakon rastočih državnih stroškov, kateri je gospod poslanec dr. Gregr v svojej, kakor se meni dozdeva, vendar malo prediletantičnej kritiki prezrl, posebno kaže v državnem gospodarstvu, kakor je avstrijsko, kar je sedaj odvažovalo večje dohodke povišanja davkov in novo uvedene davke.

To sem le navedel, da zavrnem kritiko v pravo mero, ne z namenom, da bi slepil o težavah finančnega položaja sebe ali koga drugega.

Pa so tudi vsele točke v letošnjem proračunu in k tem prištevam to, da bode mogoče, primanjkljaj 21 milijonov pokriti iz blagajničnih zastankov. Odkrito povem: da tako pokritje iz blagajničnih zastankov po svojej naravi ni pripravno, da bi se večkrat ponavljalo.

Nadalje je resnica, da davki ugodno prihajajo, in da državne železnice dajo večje dohodke. Toda, gospoda moja, vse to zgine nasproti faktu, da potrebšćine za obresti državnih dolgov kaj hitro naraščajo. Od lani potrebujemo pri pravem državnem dolgu 3 milijone več za obresti. To nas sili, da na to mislimo, kako bi davčno zakonodajo tako prestrojili, da bi država dobila več dohodkov.

Finančni minister predložil je pa od lani dve davčni predlogi zbornici, ki obetate večje dohodke: sladorna davek, ki bode donasal kaka dva milijona, in davek od žganja, ki bode pa gotovo še več donasal, kar pa se različno ceni, kakeršen bode konsum, ki bode pa vsekako znašal najmanj 25 milijonov.

O davku od sladornega se je uže veliko stvarnega govorilo in kar se tiče žganjarskega davka, mislim, da se bode, ko bode predloga jedenkrat prišla iz odseka ter se prikazala v tej zbornici v drugem branji, tako natakna debata, da meni ni treba danes govoriti o tem. (Prav res je! na desnici.) Le neke splošne opombe si hočem dovoliti. Ustvarila se je neka umetna zveza mej sladornem in špiritom, ki me je neprijetno dirnola. Stvar je pred vsem ta, da se je ustvarila sedanja predloga o obdačenju špiritov — in jaz sem načelni privrženec višjega obdačenja špiritov — v sedanji obliki pred vsem na ljubo ogerskim žganjarjem in vsled silnega pritiska nerednih ogerskih financ.

Da bi pa zatrli upor, na kateri bi mogla pri nas zadeti predloga o višjem davku na žganje, pomagali so si s tem, da so rekli: „Sladornega davčnega zakona ne potrdimo poprej, da se ugodno reši zakon o obdačenju špiritov.“

Naredili so umetni kompromis, ki je, kakor vsi kompromisi, ki smo jih sklenoli z ono državno polovico, škodljiv za nas. (Res je! na desnici.)

Stvari nečem s številkami pojasnjevati, kajti to se je godilo v odseku. Jedno pa moram omeniti. Predloga o sladornem davku bode koristila pravno tako ogrom, kakor nam. Na podlagi novega zakona o sladornem davku bode se, kakor se bojim, ogerska produkcija sladerja jako povzdignola in jaz mislim, da nesem pesimist, če trdim, da bode kmalu minoli časi, ko se slador pošilja na Oggersko.

Na drugej strani se pa ogerski špirit usže sedaj znatno uvažja; pri nas na Kranjskem rabimo izključno ogerski špirit. V prihodnje se bode s kontingentovanjem, vsled kuhanja žganja v kotlih iz snovij, ki imajo moko v sebi, še povekšal, tako da se bojim, da bode kmalu preplavili naš trg z ogerskim špiritom. In da se dovrši ta za nas še kaj lukrativna barantija, postavila se je avstrijska sladorna industrija, gotovo najvažnejša industrija naše državne polovice, v mučen položaj, da danes 19. aprila ne ve, kak davek jo zadene dne 1. avgusta in da ne more upeljati one uredbe v defusijskih aparatih in izvršiti onih prezidanj, ki bodo potrebna vsled davka na fabrikat, ko se misli uvesti.

Jako obžalujem, da se bode v tem slučaju morali upognoti pod kavdinsko igo naših gospodov sosedov v Transilaviji. (Dobro! Dobro! na desnici.)

In konečno še jedna beseda o večjem donesku špiritnega davka. Gospoda moja! Davek na špirit imenovali so poslednjo pomoč, ki je avstrijskemu narodnemu gospodarstvu še na razpolaganje. In tu se usiljuje vprašanje, — prebivalstvo bavi se ž njim in mi ga tudi nikakor ne moremo prezirati — vprašanje: Kaj bode s povečanim dohodkom od špiritov?

Dovolite mi, gospoda moja, popolnem odkrito besedo. Slovence se prištevajo kakor znano najboljšim vojakom avstrijske vojske in na nebrotinih bojiščih — od bitve na Moravskem polju 1278. leta do bosenske okupacije — je naš mali narod dejanski kazal svojo udanost dinastiji, avstrijsk patrijotizem svoj. (Res! na desnici.) In zastopniki tega naroda se nikdar neso obotavljali z dovoljenjem sredstev, ki so se zahtevali za moč in veljavo naše države.

Baš to pa tembolj opravičuje zahtevo našo, da se mora vse storiti, da se ohrani mir, vse kar se še strinja sploh s častjo našo, da se ustanove in zagotove prijateljski odnošaji z vsemi sosednimi državami, zlasti pa z velikim sorodnim cesarstvom na vzhodu. (Dobro! na desnici.) Že sedaj je pretežko breme za nas.

Kaj hočejo pa z večjim dohodkom od špiritov? Morda si mislijo davek na špirit kot bogato napolnjeni reservoir, iz katerega bode, da govorim v podobah, z zavihanimi rokavi vojni minister zajemal milijone, da črno vojsko rekli bi — sijajno oskrbi? Ali se bodo tudi ti milijoni pogreznoli v danajski sod vojne uprave? Gospoda moja! Saj je popolnem prav; vojaške priprave za vojno so stvar, ki je dostojna naše največje pozornosti v sedanjem resnem položaji.

Nič manj važno kot vojaško je pa denarno pripravljajanje za vojno. Kovinskega vojnega zaklada, kakor je v Nemčiji, ne moremo imeti pri našem finančnem položaji. Denarne priprave za vojno tiče pri nas le v zmožnosti davkoplačevalcev, da bode zadostili v resnem slučaju jako napetim zahtevam; če pa popolnem izmolzete davkoplačevalca z bremenii, ki mu jih nakladate v mirnih časih, tedaj ne bode zmogel večjih zahtev v resnem slučaju, tedaj ne bode nikake finančnejne priprave.

Mislun zatorej, če dovolimo davek na špirit, da moramo uže naprej dobro vedeti, kako se bode porabljal. Porabiti se mora, da se bode državno gospodarstvo osvobodilo administrativnega in gospodarskega primanjkljaja, nadalje, da se pomanjšajo direktni davki, zlasti davek od poslopij, in indirektni davki, zlasti davek od soli (Jako dobro! na desnici) in h kratu naj bi se lotil onih zboljševanj, ki so v dosedaj znamenarjenih deželah, mej katerimi navajam zlasti svojo ožjo domovino Kranjsko, več pogrešati ne morejo. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Toliko o državnem proračunu sploh. (Dalje prih.)

Politični pregled.

Notranje dežele.

V državnem zboru predlagal je dalmatinski poslanec grof Vojnović resolucijo, da se vlada pozivlja, naj dovoli saditi duhan, posebno v Boki kotarski, ki ima za to ugodna tla. Poslanec je v svojem govoru pokazal, kako državna uprava polagoma napreduje. Leta in leta je kupovala, dokler je bila še Bosna in Hercegovina pod turško oblastijo, tam tobak za drag denar, namesto, da bi ga bila dovolila saditi v Dalmaciji, kjer je zemlja zelo podobna hercegovski in bosenski. Še le po 10 letih odločila se je dovoliti sajenje tobaka v Imotskem okraji, kjer se ga je lansko leto pridelalo 58.170 klg. in

ki je vrzel državi dobička okolo 400 tisoč for. Vsa prizadevanja deželnega odbora in sklepi deželnega zbora niso mogli ministerstva odločiti, da bi v tem zmislu napredovalo in s tem pridobilo drug izvir blagostanja Boki kotarski, v kateri je po žalostnem zanemarjanji vlade mornarstvo propalo. Resolucija je bila z odobravanjem sprejeta. Dalmatince Klaič potegoval se je za zgradbo železniške proge, ki bode vezala uže postoječo dalmatinsko železnico z drugimi avstrijskimi železnimi cestami. V nekoliko dneh, rekel je poslanec, odprte bode balkanske železnice, in potovalo se bode potem lahko od koder koli naravnost v Solun, dočim se pa z Dunaja ne more po suhem v Dalmacijo. Dalmacija je kakor otok, popolnoma odtrgana od ostale Evrope. In vendar bi spojenje železnih cest ne stalo tako ogromne svote. Sezidati bi bilo treba 200 kilometrov dolgo progo, ki bi stala morda okolo 10 milijonov gold. Ta železnica bi pa državi veliko nesla, kajti to vidimo uže, koliko dobička daje kratka proga Metković-Mostar, na kateri je promet nenavadno oživel. Govornik izraža nadejo, da bode trgovinski minister stopil skoro s kakim resnim in dobrim načrtom o zgradbi te železnice pred zbornico. Govor bil je z odobravanjem sprejet. Ako bi te narečne armade državam evropskim ne požrle toliko denarja, koliko bi se lahko storilo v povzdigo obrta, trgovine in poljedelstva. Tako pa je malo upanja, da bi našej upravi ostalo kedaj 10 milijonov, da bi sezidala Dalmatince železnico, katere jim je tako potrebna, kakor našim Dolenjcem. Denarja ni; kar ga je, gre za vojsko. Kedor bode še sto let živel, dočaka še dolenjsko, dalmatinsko in morda tudi katero drugo železnico; prej je malo upanja. To je prokletstvo oboroženega mira, pod katerim vzdihuje vsa Evropa. — Herbst se je krepko potegoval za znižanje tarif za prevažanje oglja po severni železnici. V pogodbi s severno železnico je dolžba, po kateri ima vlada pravico zahtevati znižanje vozniht tarif, kadar dohodek ene delnice prekorači sto forintov. Ta pogoj je izpolnjen, zatorej predlaga Herbst resolucijo, v kateri poziva vlado, da ukrene potrebno, da bode znižane tarife za prevažanje oglja po severni železnici. Minister odgovarja, da vlada zato tega ne tirja od severne železnice, ker se je ta obvezala zgraditi manjše proge, ki ne nosijo dobička, ki so pa za državo velike važnosti. — Pred prazniki pozval je bil predsednik zbornice vse načelnike klubov v posebno sejo, v kateri je izjavil, da vlada želi, da državni zbor kmalu izvrši proračun, ker bode 4. junija nepreklicljivo sklicane uže delegacije v Budapešto. Da bode pa mogoče delo takrat izvršiti, ne bode smel govoriti več kakor en sam govornik o vsaki točki. Temu se upirajo posebno načelniki opozicijskih klubov, trdeč, kakor je tudi istina, da imajo poslanci samo v proračunski debati spregovoriti o zahtevah in težnjah svojih volilcev. Obetajo pa predsedniku, da bodo uplivali na govornike, da bodo „kratki in stvarni“. Prva seja po praznikih je bila večeraj 22. t. m. Na dnevnem redu je nadaljevanje proračunske debate, v kratkem pride na vrsto tudi pogodba z parobrodskim društvom Lloyd v Trstu.

Prva vatskem u saboru predal je patrijarh Avgjelić podpisano predstavila cijo srbskega narodnega cerkvenega šolskega odseka, v kateri so zbrane želje „srbskega naroda“. Ta spomenica ima devet točk. Glavne zahteve so te: Revizija šolskega zakona v zmislu srbske postave od dne 14. maja 1887. l.; dalje naj se ničesar ne sklene, kar bi bilo proti narodni cerkveni samoupravi, vse nekdanje konfesionalne srbske šole, ki so prešle v občinske režije, naj se premene zopet v konfesionalne šole, tako tudi one, ki je vzdržujejo pravoslavne cerkvene občine. V občini, kjer je četrti del Srbov, sme se osnovati konfesionalna šola, občine naj konfesionalne šole vzdržujejo ali pa vsaj podpirajo. Srbi, ki plačujejo doneske za vzdrževanje konfesionalnih šol, naj se oproste doneskov za občinske šole. Konfesionalnim šolam naj se dajo pravice javnih šol. Šolska novela bode še ta teden na dnevnem redu.

Vnanje dežele.

Nikdo mej ministri ni dal dunajskim novinam še toliko posla, kakor ruski finančni minister Višnegradski. O tem ministru donajajo nemški listi danes vesti, kako si prizadeva sklenoti kako posojilo v inozemstvu, jutri zopet, kako je njegovo stališće podkopano ter prorokujejo, da bode skoraj padel, takoj na to pa preklicujejo vse te vesti in trde, da je v milosti pri

carji in ne bode nikakor ostavil svojega mesta. „Ruskaja Starina“ donasa članek generala Soboleva o zakaspiški železnici, ki bode kmalu dozidana do Samarkatana. Ta železnica je vojska proti Indiji; zdrav razum in zgodovina zahteva, da Rusija zasede Herat, potem se bodo morali pa Angleži zavarovati proti ruskej navali; najbolje se Rusije ubranijo s tem, da jej prepuste svobodne roke na Črnem morji. (Zakaspiška železnica je morda največje delo novega časa. To železnico zgradili so Rusi v malo letih skoz strašne puščave, kjer niso dobili ni vode ni lesa; napeljali so tja vodo, brzojav, sezidali postaje, napravili so erez velikansko reko Amur-darja most ter tako brez hrupa in vika dospeli skoro do meje angleških kolonij. Sedaj bode mogoče priti v 10 dneh iz Pariza po suhem v osrednjo Azijo.)

Glavno glasilo srbske opozicije „Odjek“ toži, da namešča vlada za predstojnike poedinih okrožij naprednjake, kar je v protivji s toli naglaševano nepristranostjo ministra-predsednika Hristića. — Kostj bratov Nedićev, borilcev za osvobodjenje Srbije, bodo prenešene na dostojno mesto ter jima bode postavljen spomenik.

Z Rumunjskega javljajo, da je vlada razpustila več občinskih zastopov.

Občinske volitve na Francoz kem izpale so povoljno za republikance; pridobila si je pa tudi konservativna stranka mnogo mest. V severnih okrajih prodrli so boulagizisti. Vse vesti dohajajoče iz Francije poročajo nam, kako čedalje bolj raste popularnost tega generala. Vlada je njemu nasproti brez moči, republike predsednik Carnot je samo senca proti Boulangerju. Narod je baje ves za njim. Ta mož si je znal pridobiti simpatije, kakor nikdo drugi. Dobrika se narodu, obeta mu zlate gradove, a kar je sumnjivo je to, da je ob enem prijatelj velikih gospodov pretenitentov in nasprotnikov republike. Kaj je zatorej resnica, s kom drži general, z narodom, ali z bonapartisti?

Anglija se tudi v zadnji čas resno oborožava. V enej zadnjih sej spodnje hiše stavljal je minister Smith resolucijo, s katero se vlada pooblašča izposlovati 3 in pol milijonov funtov sterlingov (okolo 35 milijonov for.) ter potrositi to svoto za ojačenje avstralskega brodovja in utrjenje tamošnjih luk. O tem predlogu unela se je živa debata in je bil naposled sprejet z 92 proti 48 glasom, pa samo oni del, ki se ozira na avstralsko brodovje. Razprava o utrjenji luke je odnesena. V tej debati izjavil je minister Smith, da kani utrditi luke v kanalu la Manche, na Gibraltaru in na Malti. — Odkar se je kraljica vrnola iz Italije in Rima, agituje na to, da se Anglija pridruži trojnjej zvezi Avstrije, Nemčije in Italije; temu je pa ministerstvo protivno, ker si za noben slučaj ne mara vezati rok.

„Polit. Corr.“ javlja, da so ruski vrednostni papirji skoraj popolno iztisnjeni iz Nemčije, ter svetuje Rusiji, naj jej bode to v svarilo. „Vossische Zeitung“ pa svari, naj se proti Rusiji postopa malo bolj oprezno, ker ruski listi uže zahtevajo, naj se zapreči nemško naseljevanje na ruskem Poljskem in naj se otežkoči prehod Nemcev v rusko podaništvo. Ako se hoče s tem osigurati nemške kapitaliste v slučajnosti vojske, vznemirjuje in draži se s tem v Rusiji tudi one elemente, ki si še ne žele vojske.

Iz Carigrada javljajo, da so tamošnji diplomatski krogi prepričani, da je mir v Macedoniji samo na površji, spodaj pa tli in kipi in se bode v nekoliko mesecih izvestno vnel upor. Turška vlada se na to uže pripravlja ter zbira tam svojo vojsko.

Razmere mej Turčijo in Grško so zopet bolj napete. To novine pripisujejo ruskemu uplivu in ne prorokujejo, kakor po navadi, nič dobrega.

DOPISI.

Iz Pulja dne 18. maja 1888. — (Refleksije o članku „Slovani v Trstu nekdanj in danes VI“ in nekaj drugega zanimivega). Izborni ste jo pogodili, gospod urednik, z uvodnim člankom v 39. številki Vašega lista; osobito nam se je videlo, kakor da bi ga bili prikrojili navlašče za razmere po našej Istri.

„Kar zrak živali, je narodu narodnost“ — neovrtna je ta istina, ki naj bi bila pravo narodno evangelije vsakemu Slovencu. Narodnost je vsakemu narodu tako dragocen zaklad, da se ne da nadomestiti z ničim drugim na svetu.

Dandanes, ko malone za vsakim oglom plešejo okolo zlatega teleta; ko je

ledeni, brezčutni materijalizem objel se svojo koščeno roko malone vse človeštvo, dandanes pač pogosto čujemo propovedati v zapeljivej obliki gori navedenej, svetej istini protivne nauke. Ne dajmo se motiti takim krivim prorokom, ki nam se sladkimi besedami preporečajo narodno indifferenčnost, češ da krščanska, humana načela zahtevajo — kozmopolitizem. Kaj je kozmopolitizem? Nekdaj je bil mogoč, dandanes je gorostasna nezmysel; dandanes pomenja kozmopolitizem najgrši egoizem, ali posamičnih oseb ali pa celih narodov. Kdor propoveda narodu kozmopolitizem, ta je njega sovražnik, ta želi naroda propad, moralni in — materijalni! Kajti ne varajmo se: materijalne koristi, katerih bi nam morebiti ponudili kot kompenzacijo za vzeto narodnost, bile bi pravi danajski dar.

Kdo so ti ljudje, ki mej nami širijo te krive nauke? Ali so grdi sebičnejši, ki iščejo s tem načinom svojih osebnih koristij, ali pa so drugorodni sovražniki naši, ki žele pospešiti narodno našo propast na korist lastnej svoje narodnosti. To je pogodil uže bistrogledi naš očividec izza 48. leta; jasno to prepričanje, izraženo je v gori navedenem članku. To prepričanje naj prošine nas vseh, temu prepričanju posvetimo vse svoje sile.

Hotečim braniti narodnost svojo, ne zadostuje, da čuvamo samo materin jezik in svete njega pravice, ampak prav odločno se moramo postaviti po robu, kadar koli hoče lokavi nasprotnik deteknoti se družih naših svojstev, katere smatramo kot dele narodne naše individualnosti. Jezik, šege, običaji, mišljenje naroda o posamičnih pojavih v človeštvu in naravi — vse to sestavlja narodno individualnost, sestavlja — narodnost. Narod, kateri si od svojih svojstev ni ohranil družega, nego jezik, je — pobeljen grob. Zatorej: vztrajni boj za narodnost našo o vsej njenej skupnosti!

O lokalnih naših homatijah vam danes ne moremo nič poročati. Ne, nismo prav rekli: ne smemo, bi bili morali reči. O, vi ne veste, kako ostro narodno cenzuro imamo tukaj! In vendar se jej radi klanjamo, ker vemo, da nam in stvari naši dobro želi in ker vemo, da pri kritičnih naših razmerah navadno pravo pogodi.

Zatorej da veste: ne smemo!
Toliko vam pa vendar le ovadimo — (vrli naš mentor naj nam ta mali prestoppek blagohotno oprost): Pri nas se motajo prav interesantne stvari, katerih zaključek se bode vršil — pred okrožnim sodiščem v Rovinji. Ob tej priliki pokazali se bode pred svetom gnusna strast in neugasna želja po maščevanju na nekej strani, kjer bi ti lastnosti najmanje pričakovali; pri gospodih, katerih poklic je, ali naj bi bil: širjenje Kriščeve vere; strast, ki ne prizanaša niti svojem stanovskemu vrstniku, ako je le tá tako drzen, da pred svetom prizna, da ga je rodila slovanska mati; strast, ki hoče s kruto roko porušiti mlado, nadejpolno človeško eksistencijo in tako zadeti hud udarec edni celi pošteni rodbini.

Milovanja vredni preganjenec iskal je pravico tam, kjer bi jo bil moral najti, ako bi bile razmere take, kakeršne bi morale biti. Ni je našel! Potem se ve da ni ostalo družega, nego iskati jo pri sodišči. Sramotno je pač to za ves stan, sramotno pa posebno za oblastneža v Poreči, ker ni hotel biti nepristranski sodnik. Edna sama pametna beseda od njegove strani zabranila bi bila neosnovano proganjanje moža-poštenjaka; obvarovala bi bila sramoto njegove ljubčke in — njegovo stranako. Ni hotel, ker se mu menda ni sanjalo, kako je moč pravice! Habeant sibi!

Resnico in pravico zagovarjal bode mož, ki je celebriteta mej govorniki avstrijskimi, dasi je naš politični protivnik. Obrano je sprejel baš zaradi tega, ker stvar ni politična, temveč osebna in somišljeniki njegovi italijanski so ga pregovorili naj sprejme.

Gospod urednik, Vas pa prosimo potrpljenja! — vse bode zvedeli o svojem času.

C—t—č.

Od Drave 1. maja 1888. [Konec]. — Resnica, takšnemu govorjenju skoraj zavednež ne more oporekati, kar je še tolikanj bridkeje za nas. Po mojih mislih ni bilo tako v prvih letih naše narodne probuje. Starost moja še ni tolikošna, da bi bil priča prvemu popihu tega mladostnega probujenja, a kolikor se vem spominati, bili so vendar časi, ko smo se jeli v našem zakotju zavedati, mnogo srečnejši od sedanjih. Domoljubne pesni so tekle iz

srca kot odziv srca, prepolnega ljubezni in prepričanja, da „Slovan povsodi brate ima“; da „srce najblajše ima slovanski rod“. Videč pak sedaj vse to, povprašujem se, ali je v resnici tako uže v malih desetletjih mogoče? Ali je mogoče, da je rodoljublje naredilo uže prostor odurnemu materijalizmu, oholosti in preziranju, da je dandanes samo pusta fraza, ki se rabi samo takrat, kadar treba kaj žrtvovati; v vseh drugih slučajih pak si naj človek pomaga sam?! Ali je v resnici Ljubljana kot sredotočje slov. zemlje postala podobna želodcu, ki sprejema hrano od udov, nasprotno pa se vendar ne briga več za pravo moč njihovih živcev! To bi bilo nekaj naroda našega nevredno, nedostojno in naravnost škodljivo, kajti nismo še v takšnem položaju, da bi nam moglo biti vse eno, ali naj kot narod živimo, ali poginemo. Toliko naše zemlje je uže v lasti tujcev, tolikanj naših sinov potujenih in gotovo pojde tako še nadalje, ako pride enkrat takšna letargija na odličnih mestih v „modo“. Za Koroško in Štiroško pride na vrsto Kranjska, za Istro, Primorjem in Goriško zope Kranjska in znani nemški most bode dodelan. Kedor to prorokuje, ni mu treba gledati skozi naočnike; dandanes more Slovenec še s zdravimi očmi to videti!

Koliko je v našem kraju še župnij in dekanij, ki bi potrebovale „bralnih družtev“! Pa ako uže pri nas, kjer vendar ne moremo tožiti na pomanjkanje narodnjakov, pojde ono skoraj rakovo pot, ne svetoval bi zares nikomur jih ustanovljati. Tega pa ne govorim iz pomanjkanja patriotizma, ali iz črnoglede kratkovidnosti, kajti prepričan sem predobro, da „Slovan gre na dan“ in da ideja slovanska odnese naposled v tej borbi svečano zmago; toda dočim ožja ideja slovenska ide takšno rakovo pot, je še čas navduševati se za idejo slovansko med nezavednimi ljudmi daleč prezgodenj (?) Prvo imelo bi biti tako neobhodno, kot so razredi ljudske šole, da more dijak biti sprejet v gimnazijo; pa očitvidno damo si opravka rajše z vsemi drugimi po knezih nasvetovanimi šolami, le to edino svojo lastno puščamo v nemar. Kedaj, kedaj se bode zatorej pojavila zora srečnejšega in lepšega dneva?!

Dragi čitatelji! Najbrže vas v Vašem Primorji takšna atmosfera ne duši, ali se vsaj ne vlega na dušo s takšno silo! Ako bi bilo pak takó, potem smo si pa res bratje tudi v trpljenji in pri teh še sočutje ni zamorjeno. Najboljše pesni teko pesnikom iz ust v nezgodi in trpljenji, pa kakor se čuje često govoriti: „narod bi dal za pesnika življenje, ne dal pak bi mu koščeka kruha“, tako tudi ne pričakujem od mnogih, prikupiti se jim s to jeremijado; toda ako sem našel le nekoliko sočutnih sre, je moj namen obilno nagrajen. V bodoče, upam, da mi bode mogoče poročati kaj veselejšega!

Domače vesti.

Utok ali rekurz političnega društva „Edinosti“ je naučno ministerstvo odbilo; tako vsaj poročajo italijanski listi „Piccolo“, „Mattino“ in „Indipendente.“ Čudno je, od kod zvedo oni to. Predsedništvu pol. društva ni še nič znanega o tem, zatorej moramo čakati, da se stvar izjasni.

Sv. birno delil je v Trstu presv. vladika mons. dr. Glavina dne 20. in 21. t. m. v stolnej cerkvi pri sv. Justu. Otrok je bilo iz Trsta in bližnje okolice preobilo.

Novi parnik „Imperatrix“ spusti se v četrtek dne 24. t. m. ob 9 uri zjutraj v morje. Javlja nam veteransko društvo, da je je povabil upravni svet Lloydov, naj se svečanosti udeleži. Veterani se zberó ob 7³/₄ uri zjutraj pred glavnim uhodom v Lloydov arsenal in zatem jih spremi kanceliski ravnatelj Gustav Koschatsky na posebni, družtvu pripravljeni postor.

„Slovanska Čitalnica v Trstu“ poziva vse čestite družtvenike na glavni zbor, ki bode v nedeljo 27. maja 1888. l. ob 6¹/₂ uri zvečer. Dnevni red: 1. Govor predsednikov. 2. Poročilo tajnikovo o družtvenem delovanju minolega leta. 4. Poročilo blagajnikovo. 4. Poročilo pregledovalnega odseka družtvenih računov. 5. Posamični predlogi in interpelacije. 6. Volitev predsednika in odbora. 7. Volitev treh pregledovalcev družtvenih računov. ODBOR.

Opomba: Izvadek iz „poslovnika za glavni zbor“. §. 12. Družtvena uprava se voli s tajnim pismenim glasovanjem. Na jednom listku ima biti napisano ime predsednika, na drugem imena osem odbornikov in treh namestnikov. V ta namen bode 2 uri pred napovedanim zborom pripravljene dve posodici, v kateri se devajo glasovnice. To nadzorujejo odborniki in dva naprošena člana. Ako dobita 2 kandidata ednako število glasov, odločuje kocka, katero potegne predsednik.

Ako se za predsedništvo ali odborništvu ni dobilo absolutne večine glasov, preide se na ožjo volitev med onimi, ki so dobili največ glasov. Glasuje se osebno.

Najden zaklad. Na vrtu letovišča v ulici Salita al Promontorio so našli delalci o prekopavanji zemlje steklenico. Ker je bila jako težka, razbili so jo in — razsol se je denar iz nje. Prijavilo se je policiji, katera je procenila raznovrstni denar na 200 frankov. Sumniči se, da je bil denar kje ukraden, ter so ga tatje zakopali, da bi ga ob ugodnej priliki dvignoli.

Nagla smrt. 60letni Ivan Martinčič je bil zadet od kapi na binkoštno nedeljo, baš ko je obedoval v javnej kuhinji svojega brata v ulici Solitario št. 5. Odveli so ga takoj v bolnico ali umrl je, predno so ga še vzeli iz voza.

Senožeška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda sklicuje svoj redni občni zbor na 31. velikega travna ob 3. uri pop. v hišo g. Mahorčiča (Čitalnično bralno sobo) v Senožečah. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov; 2. Poročilo blagajnikovo in tajnikovo; 3. Volitev novega odbora; 4. Posamični predlogi. Vsi čestiti udje vabijo se po tem potu k obilni udeležbi.

C. kr. kmetijska družba kranjska vabi gg. družbenike na občni zbor, ki bode v četrtek dne 14. junija 1888 ob pol 9 uri dopoldne v dvorani mestne hiše v Ljubljani. — Vsporedi:

1. Prvomestnik prične zborovanje.
2. Poročilo o delovanju glavnega odbora v letu 1887.
3. Predlog družbenega računa za l. 1887. in proračuna za leto 1889.
4. Volitev ednega odbornika v glavni odbor namesto po § 22. družbenih pravil izstopivšega gospoda odbornika in c. kr. računskega svetnika R. Kastelica.
5. Volitev tajnika.
6. Poročila in predlogi glavnega odbora, med temi tudi predlog o preuredbi družbenih pravil.
7. Poročila in predlogi podružnic.
8. Nasveti in prosti govori posamičnih družabnikov.

Opomba: Glavni odbor vabi gg. udeležence občnega zbora, da se blagovolijo udeležiti skupnega ogledovanja novih nasadov na družbenem poskusnem vrtu, ki bode na dan zborovanja popoludne ob 4. uri. —

Poslano nam je bilo ob enem upravniško poročilo glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske o občnem zboru za l. 1887.

Konci leta 1887. imela je družba 21 častnih, 26 dopisujočih in 826 dejanskih udov. Podružnic bilo je 27.

Proračun dohodkov in stroškov za leto 1889.: **Dohodki** gl. 5343.—. **Stroški** gl. 4843.—. Ako se primerja dohodke s stroški, razvidi se, da bode mogoče pokriti vse stroške s proračunanimi dohodki in ostane še kakih 500 gl.

Računski sklep konci l. 1887.: **Dohodki** gl. 7213.35. **Stroški** gl. 6827.99.

Vsota inventarijalne vrednosti 31. decembra 1887. gl. 33.405.20.

Československi spolek. Večini bralcev slovenskih časopisov je gotovo znano, da se je osnovalo koncem lanskega leta v Pragi omenjeno društvo, tako rekoč v spomin na lanski češki izlet v slovenske pokrajine in z namenom, da seznanja ter se približuje češki življenjski slovenskemu. Pred kratkim brali smo v čeških listih, da je odbor omenjenega društva sklenol podpirati gmotno nekatera slovenska literarna in druga društva ter seznanjati svoje družtvenike z njihovimi letnimi duševnimi pojavi. Podpredsednik družtvu, znani prijatelj Slovencev in vrli zagovornik československe ideje, gospod J. Legu, naznanil je ravnokar naši „Matici Slovenski“, kateri je poverjenik in častni član, da ji pristopi kot ustanovni član. Živ dokaz bratske vzajemnosti, ki se nam v zadnjem času vedno pogosteje kaže dejanski. Slava!

Dom in Svet šte. 5. prinaša vsebino: 1. Uteha. 2. Lepi dol. 3. Iz burkaste preteklosti Mihe Gorenjskega. 4. Bolnik. 5. Fran Levstik. 6. Kratkovidnost. 7. Reci mo katero o našem pravorečju! 8. Strupene rastline. 9. Slovstvo. 10. Raznoterosti. Priloga kaže dve sliki iz vaticanske razstave.

Ponesrečil je 50letni delalec Vekoslav Garder v malinu Economa, baš ko je čistil stroj. Sklizol je na železnih tramovih in padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo. Odnegli so ga v javno bolnico. —

Nezgode. Mizarski učenec Ant. Cunja, stanujoč v ulici della Tesa št. 45 je šel po trati na konci ulice Petronio. Na trati se je pasel osel, ki se je splašil ter bi-

joči z nogama zadel mimogredočega dečka s kopitom tako silovito na prsi, da se je otrok zgrudil nezaveden na tla. Odnegli so ga v bolnico. — Kočijaž Ivan Marušič je vozil s 4 konji po ulici Stazione, ko se mu je zgrudil konj. Voz se je nad ležečim konjem nagloma ustavil in kočijaž odletel raz kozla na tla. Razbil si je glavo in morali so ga takoj odnesti v bolnico.

Sodnijsko. 60letni seljak Josip Švara iz Komna je bil dne 19. t. m. v tajnej obravnavi obsojen zaradi razžaljenja Nj. Veličanstva na 2 mesečno težko ječo.

Roparstvo. Iz Doline se poroča, da so 17. t. m. pripeljali orožniki Josipa Gorupa v tržaški zapor, ker je baje da oplenil dne 3. aprila t. l. A. Resinoviča v Dolini.

Policijsko. Črevljar I. Blaž, katerega so zaprli 3. marta t. l. ker je močno udaril 64letno staro Josipino Breziger, je obsojen na 14 ur zapora, ker je dva dni uže sedel. — Prodajalki Mariji Ruda je odnesel neznan uzmovič košaro z jajci, vredno 5 gl. — Spretni tatje so porabili lepo priliko o delnji sv. birme pri sv. Justu ter odnesli raznim „botričkota“ in „botricam“ ure, verižice, novčarke in sploh kar se je moglo ugrabiti. Žal da niso ujeli nobenega. — Neznan postopač je ukradel na kolodvornem trgu raz voz trvdke D. Salom vrečo kave, vredno 70 gl.

Obtožbo proti Simitzu je uže dogotovo državno pravnistično v Budimpešti. Poročali smo našim čitateljem, kako je izginol mladenič Herman Grimme iz Trsta, kako so zatem zasačili v Budimpešti pri tatvini Ivana Simitza, bivšega trgovca v Trstu in kako je priznal pred komisarjem nečloveško ubojstvo, katero je izvršil v Trstu. Preiskava je sedaj končana in ubijalec pride v teku meseca junija pred porotnike. Obtožba je zelo obširna in zaradi tega objavljamo iz nje samo nastopne najvažnejše točke.

Simitz je bil od meseca novembra pr. leta brez zaslužka. Upniki so ga nadlegovali in zaradi tega je sklenol pridobiti si denarja, četudi bi moral koga opleniti ali celo ubiti. Prišel je na misel, da zvači uradnika katere koli tržaške trgovske hiše v svoj stan, ko bi se prepričal, da ima isti denarja pri sebi ter ga ubiti. Svoj načrt je izvršil. Zahajal je v kreditni zavod ter opazoval, kdo dobiva največje svote. Dne 12. januarja t. l. popoludne je prišel nesrečni Grimme v zavod ter prejel okoli 700 gl. Simitz je to videl. Ker je bil Grimme mnogo slabiji nego on, sklenol je takoj baš njega ubiti. Približal se mu je rekoč, da ima doma pismo za njegovega gospodarja in ga prosil, naj gre z njim na dom, da mu je izročil. Mladenič ga je ubogal. Jedva prideta v Simitzevo stanovanje v hišo št. 15 ulice Valdirivo, zgrabi Simitz Grimmeja od dej z obema rokama za vrat, da ga zadavi. Grimme vzame iz žepa nož ter bije z njim proti svojem napadniku, ali prerezal mu je le sukno in ranil ga na vratu. Simitz je podrl mej tem svojo žrtev na tla, in držeč ga z levo roko za vrat, zgrabi z desno uže na ormarici pripravljeni nož in mu ga sune večkrat z vso silo v črepinjo. Ubogi Grimme se je branil, ali bil je preslab; ni se mogel rešiti iz pesti nečloveškega nestvora. Ugrizol ga je v palec, ali v istem trenutku opazi Simitz, da je mladenič upognol glavo in s krepko roko mu prereže vrat. Grimme je oblebel mrtev. Simitz je zatem povse mirdodušno opral pód, da ne bi se opazila kri, preiskal žepne svoje žrtve, pobral denar in dragocenosti, katere je našel in potlačil mrto truplo v omaro ter šel — zabavat se s svojimi znanci!

Proti zori še-le se vrne domov in ko zapre vrata svojega stanovanja, odpre se omara in ubiti pade iz nje. Simitz se je silno prestrašil, ali zavedel se je kmalu. Kupil je zaradi tega železno žico in velik okovan kovčeg, zavezal ubitemu roki in ga zaprl v kovčeg. Da ne bi se opazil smrad gnijočega trupla, polil je je z karbolno kislino ter se opravičil svojej gospodinji, da jo rabi, ker ga boli prst. Nameraval je truplo zrezati ter s časom pometati vse koščke v morje. Prišlo pa je drugače. S prisvojenim denarjem je poplačal nekoliko dolgov, ostalo pa zapravil z maloverdnimi ženskimi. Ko mu je začelo nedostajati denarja, napotil se je — bogve čemu? — v Budimpešto. Tam ga je dobila oblast v roke.

Ubojnik je stanoval z ubitim od 12. januarja do 22. februarja, dokler ni odpotoval iz Trsta, to je celih šest tednov! Plačal je o svojem odhodu stanovanje za dva meseca naprej in vsled tega se je branila njegova gospodinja Ma-

